PRACTICI DIGITALE EUROPENE DE ÎNCASARE A TAXELOR ȘI IMPOZITELOR

EUROPEAN DIGITAL TOLL COLLECTION PRACTICES AND TAXES

Mirela Camelia MIHALCEA,
doctorandă USM,
șef serviciu colectare taxe și impozite,
primăria Năvodari, jud, Constanța, România

SUMMARY

In the present essay, I researched the importance and necessity of using information technology in everyday life because new technologies have the power to change paradigms and behaviors. It simplifies our life - digital interactions simplify the relationship between citizens - administration, administration - economy. It optimizes our processes, which means cost and time reductions. It increases the transparency of the decision-making process and of spending public money.

As a conclusion, the governmental and local authorities in România must adapt to the technological reality, gain experience, improving the financial, material and personnel means to the current tasks, obtaining a public administration: evolutionary, open, flexible, responsible, transparent, goal-oriented, objective, integrated with the databases of other public institutions.

Keywords: *digitalisation, information, institutions, population, speed, quality, efficiency, technology, services, online platforms, internet, software*

În conditiile dezvoltării sistemelor avansate de comunicație prin utilizarea tehnologiei informatice acestea ocupă un loc deosebit în funcționarea institutiilor publice. O problemă a funcționarii institutiilor publice este promptitudinea și calitatea serviciilor prestate iar tehnologiile deservesc acestor două componente. Un instrument de implementare a tehnologiilor informatice în sistemul administrativ presupune digitalizarea acestora.

Serviciile publice inteligente, cunoscute și sub denumirea de servicii publice digitale, se referă la utilizarea tehnologiei pentru a furniza servicii cetățenilor la nivel local, regional și național. Ele oferă numeroase oportunități atât cetățenilor, cât și întreprinderilor cetățenii pot deschide conturi pe platformele instituțiilor nationale și locale, pot depune declarațiile fiscale printr-un simplu clic, pot achita taxele și impozitele fara efort, fara a se deplasa la instituțiile respective.

Digitalizarea este o regândire și o eficientizare a tuturor proceselor și dă beneficii enorme pentru fiecare: atât pentru stat prin instituțiile sale cât și pentru cetățeni, fie ei persoane fizice sau juridice private.

Nevoia și accesul la noile tehnologii și la instrumentele digitale a aparut odată cu

dezvoltarea fulminantă a tehnologiilor, din necesitatea consumatorului de a le utiliza, de a economisi spațiu, resurse și timp.

Odată cu apariția pandemiei și a crizei sanitare, a efectelor acestora în viața cotidiană a oamenilor, au apărut schimbări majore în comportamentul oamenilor, în modul de a comunica și de a rezolva problemele cotidiene. Atunci când gradul de libertate de mișcare al oamenilor a fost îngrădit și activitatea acestora a trebuit mutată în mediul online, necesitatea de a utiliza tehnologia existentă, de a utiliza mediul online, a devenit realitate și oamenii au fost nevoiți că se conformeze.

Nevoia și accesul la noile tehnologii și la instrumentele digitale au luat amploare odată cu contextul pandemic și criza sanitară care a mutat atât activitatea angajaților, dar și a elevilor sau studenților, împreună cu profesorii lor, în mediul online.

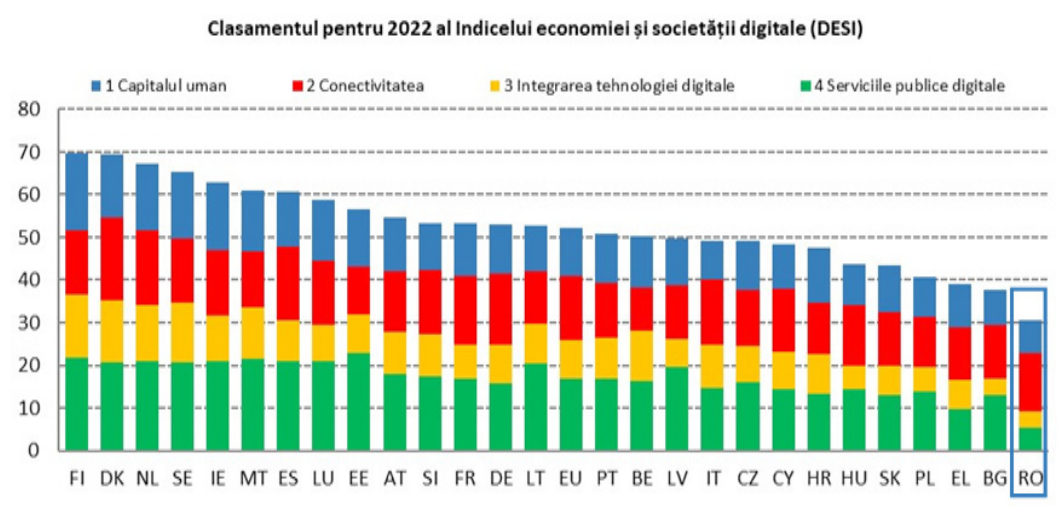
În concluzie, chiar dacă, pentru companii și pentru noi toți, transformarea digitală implică costuri, eforturi și riscuri, ea reprezintă un pas crucial pentru a ține pasul cu evoluția tehnologică, la nivel global și pentru a rămâne competitivi.

Transformarea digitală are un impact pozitiv asupra economiilor din întreaga lume, o viziune către viitor, oferind astfel noi oportunități organizațiilor din sectorul privat, dar mai ales din cel public.

Accesul la oportunitățile oferite de lumea digitală ar trebui să fie egal pentru toți pentru a le putea utiliza în aceeași masură și pentru a ne bucura în mod egal de beneficiile acestui salt tehnologic spectaculos.

Comisia Europeană monitorozează progresul statelor membre în domeniul digital și publică anual Indicele economiei și societății digitale (DESI), rapoarte ce datează din 2014. În fiecare an, rapoartele includ o analiză la nivelul UE în domeniile cheie ale politicii digitale, se conturează profiluri de țară care ajută statele membre să identifice domeniile prioritare de acțiune.

Figura 1. Clasament indice DESI 2022[1]

Sursă: Raportul DESI 2022

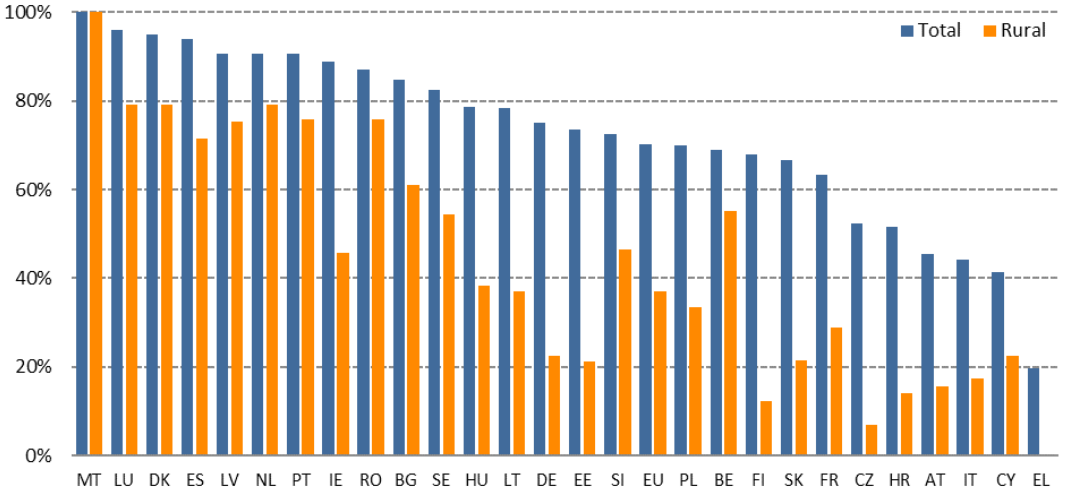
[1] Digital Economy and Society Index (DESI) 2022, Comisia Europeana, 28.07.2022, [online] [citat 06.01.2023] Disponibil: https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/digital-economy-and-society-index-desi-2022, Profil de țară DESI (EN) , pag.3

Așa cum se poate observa România este pe ultimul loc în acest clasament, atât din punct de vedere al capitalului umancare utilizează internetul cât și din punct de vedere al oferirii catre cetateni de servicii publice digitale.România se situează pe locul 27 din cele 27 de state membre ale UE în ediția din 2022 a Indicelui economiei și societății digitale (DESI). Important de remarcat este creșterea sa anuală relativă care este inferioară celei a țărilor similare, ceea ce indică lipsa de convergență cu restul statelor membre.

Taxele pe proprietate din România generează venituri de circa trei ori ori mici decât media economiilor OCDE (Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică) și aproape la jumătate față de media UE, reiese dintr-o analiză a Fondului Monetar Internațional (FMI) pe acest subiect.La nivelul anului 2021, taxele pe proprietate colectate de autoritățile locale din România au generat venituri de 0,6% din PIB, media economiilor OCDE fiind de 1,8% din PIB.[2]

Consider că, pe de o parte, acesta este un efect alfaptului că, gradul de digitalizare a statuluiromân se afla la 21% încă din 2020[3] dar și a discrepantei existente privind conectarea la mijloacele moderne de comunicare dintremediul urban și mediul rural. ÎnRomânia, putin peste 40%din gospodăriile din zonele rurale nu sunt încă deservite de rețele de foarte mare capacitate (VHCN) iarla nivelul Europei acest procent este putin peste 60 %, ceea ce reprezintă mai mult decât dublul proporției din zonele urbane.[4] Astfel, pentru o mare parte a populatiei din mediul rural cuvantul "digitalizare" rămâne doar o speranta de viitor.

Figura 2. Acoperirea rețelelor fixe de foarte mare capacitate (% din gospodării), jumătatea anului 2021.

Sursă: Raportul DESI 2022

Motivul care stă la baza persistenței decalajului în materie de conectivitate rural-urban este binecunoscutul efect combinat, pentru întreprinderile private de telecomunicații,

[2] https://cursdeguvernare.ro/analiza-taxele-pe-proprietate-din-romania-fata-de-media-ue-solutii-pentru-reducerea-dependentei-administratiei-locale-de-centru.html

[3] https://www.adr.gov.ro/wp-content/uploads/2022/08/Raportul-Digitalizarii-Q2-2022.pdf, pag. 18

[4] https://digital-strategy.ec.europa.eu/ro/news/analysing-desi-2022-deployment-rural-very-high-capacity-networks-must-accelerate

al unor baze de clienți mai mici și al costurilor de instalare mai ridicate în zonele mai slab populate, îndepărtate și/sau dezafectate. Disfuncționalitatea pieței rezultată face ca încomunitățile din aceste zone să fie insuficient deservite și să depindă de abordări alternative – fie ele proprii sau de stat – iar provocările legate de implementarea infrastructurii de rețea persistă.

Capitolul despre România al Indicelui DESI scoate în evidență următoarele probleme:

- Performanțele țării în ceea ce privește integrarea tehnologiilor digitale și a serviciilor publice digitale sunt sub nivelul celorlalte state membre ale UE.
- Nivelul scăzut de digitalizare și progresele prea lente împiedică economia României să profite pe deplin de oportunitățile oferite de tehnologiile digitale. Această situație este agravată și mai mult de nivelul foarte scăzut al serviciilor publice digitale, atât pentru cetățeni, cât și pentru instituțiile publice.

Prin digitalizare, atât cetățenii cât și funcționarii publici au multiple avantaje: procesele instituționale sunt automatizate obținand astfel o rapiditate în soluționarea problemelor cetățenilor prin scutirea funcționarului de sarcini repetitive și scriptice.

Pe de altă parte, atat autoritațile centrale cât și cele locale, prin digitalizarea serviciilor vor creste nivelul încasarilor la bugetul de stat sau local și în acelasi timp vor face economii considerabile de resurse umane dar și materiale.

Cristian Cucu, membru al Cio Council România afirma ca aidentificat câteva studii de impact privind digitalizarea sistemului de colectare a taxelor din alte state europene. Estonia, de exemplu, de când a făcut digitalizarea fiscului raportează din 2016 în fiecare an o creștere suplimentară de venituri la buget echivalentă cu 2% din PIB datorate unilateral digitalizării.[5]

Același efect l-ar putea avea digitaliarea instituțiilor publice locale și unirea bazelor de date dintre instituții. Bazele de date incomplete ale instituțiilor publice din România sunt o problemă majorăîn prezent. Bazele de date din instituțiile publice locale, din instituțiile centrale privind proprietatile imobile și mobile ale cetațenilor și chiar al întreprinderilor din România sunt incomplete, neuniformizate informatic și procedural, fapt care conduce la o diminuare a masei impozabile la nivel local în toate localitatile din țara. Prin interconectarea bazelor de date la nivel instituțional și national s-ar crea un sistem informatic integrat, o baza de date comună, mult mai aprofundată, adaptată realitatii. Unastfel de sistem va spori considerabil viteza de cautare a informatiei relevante în bazele de date deja existente și pe de altă parte o actualizare a acestora. Astfel, masa impozabila reala s-ar apropia de realitate. Se estimează că un procent de 30% din masa impozabilă existentă se sustrage impozitarii în prezent.

Pe de altă parte, oferirea de sisteme de plata alternative creste nivelul încasarilor la nivelul bugetelor locale. Prin Ghiseul.ro care este platforma oficiala de plati online a statului roman sau prin platforme ale unor Primarii care au dezvoltat propriile aplicatii pentru achitarea mai rapidă a impozitelor locale creste considerabil gradul de colectare al taxelor și impozitelor locale.

Observăm că România se afla pe ultimul loc în clasamentul DESI 2022 ca urmare a slabei digitalizari. Cu toate acestea consider oportun sa privim un pic și la alte țari aflate în

[5] https://www.contributors.ro/digitalizarea-in-institutiile-publice-vom-reusi-cu-pnrr-ce-am-ratat-in-ultimii-cincisprezece-ani-interviu/

clasamentul DESI 2022, şi as lua în considerare Germania. În aceasta tară, temeiul juridic pentru impunerea în prezent a impozitului pe proprietăți imobiliare este Legea privind reforma impozitului pe proprietăți imobiliare din 7 august 1973. Functie de zonă, rata impozitului are variații mari datorită anilor diferiti în care s-au stabilit valorile de referință: proprietățile imobiliare din fosta zonă federală au la baza valori evaluate stabilite în temeiul Legii de evaluare în conformitate cu valorile din 1964 iar proprietățile imobiliare din noile landuri, au la baza valoarea evaluată în conformitate cu valorile din 1935 iar modul de calcul sl impozitelor şi taxelor locale țin cont doar de dimensiunea proprietății, şi nu de locația acesteia, vechimea acesteia, etc.Un astfel de sistem este perimat şi iremediabil depăşit.

În 2018, Curtea Constituțională Federală a decis că sistemul actual utilizat pentru evaluarea cotelor impozitului pe proprietate tratează proprietăți similare în mod diferit şi, prin urmare, încalcă principiul egalității de tratament consacrat în Legea fundamentală. Prin urmare, instanța a cerut reformarea taxei.

Însă, pentru a face aceste calcule, oficiile fiscale au nevoie de informații destul de actualizate despre proprietățile din toată Germania. Astfel, Între 1 iulie şi 31 octombrie 2022, toți proprietarii de proprietăți din Germania au fost, prin urmare, obligați să depună o declarație fiscală pentru proprietățile şi terenurile lor din Germania. Având în vedere cuantumul informatiilor necesare, termenul final de depunere a declaratiilor privind proprietatile a fost decalat pana la data de 01.01.2023. În general, proprietarii trebuiesă furnizeze informații despre proprietățile lor: locație, suprafața proprietatii în metri patrati, valoarea terenului, tipul clădirii, suprafața de locuit/utilă, anul de construcție, anexe, etc.

Prin urmare, nici Germania, cu un loc confortabil în casamentul DESI2022, nu are unite bazele de date ale instituțiilor sale, nu deține informatiile necesare stabilirii masei impozabile cât mai aproape de realitate şi tot informatiile primite de la cetateni sunt baza impozitarii.

Ca o concluzie, chiar daca se fac eforturi în digitalizarea în vederea colectarii taxelor şi impozitelor prin asigurarea cât mai multor variante uşoare şi rapide prin care contribuabilul sa isi exercite obligatiile, lipsa informatiei de bază – masa impozabilă duce la pierderi uriaşe, annual, pentru bugetele locale.

Din punctul meu de vedere, eforturile de bază pe care trebuie sa le întreprindă orice stat este colaborarea digitală la nivel de instituții pentru a stabili cu exactitate realitatea din teren şi ulterior sporirea proceselor de digitalizare în ceea ce priveste modalitatea de încasare a taxelor şi impozitelor locale.

Un exemplu pozitiv il reprezinta Franta. Cetățenii din Franța nu sunt obligați să îşi declare averile.Autoritățile sunt cele ce urmăresc circuitul bunurilor pentru impozitare. Verificarea proprietarului de către stat se poate face la notariat, acolo unde figurează toate tranzacțiile de vânzare –cumpărare, donații, etc. Şi cu toate acestea, Franta în clasamentul DESI 2022 este doar cu un loc înaintea Germanei.

Un exemplu concludent privind practicile de colectare a taxelor şi impozitelor locale în România este creşterea colectării taxelor şi impozitelor locale într-un oraş de circa 40.000 de locuitori din România, judetul Constanta, Năvodari, situat pe malul Marii Negre. Particulartitatea acestui oraş este faptul ca este un oraş turistic unde, exista foarte multe apartamente de vacanță achizitionate, în special, de oameni din diferite colțuri ale

României și din diaspora dar și de cetățeni straini. În ultimii 5 ani a avut loc o creștere fulminantă a construcțiilor în acestă zonă. Această particularitate sporește necesitatea introducerii sistemelor digitale în ce priveste declararea imobilelor și implicit în stabilirea masei impozabile dar și a diversificarii metodelor de plata online.

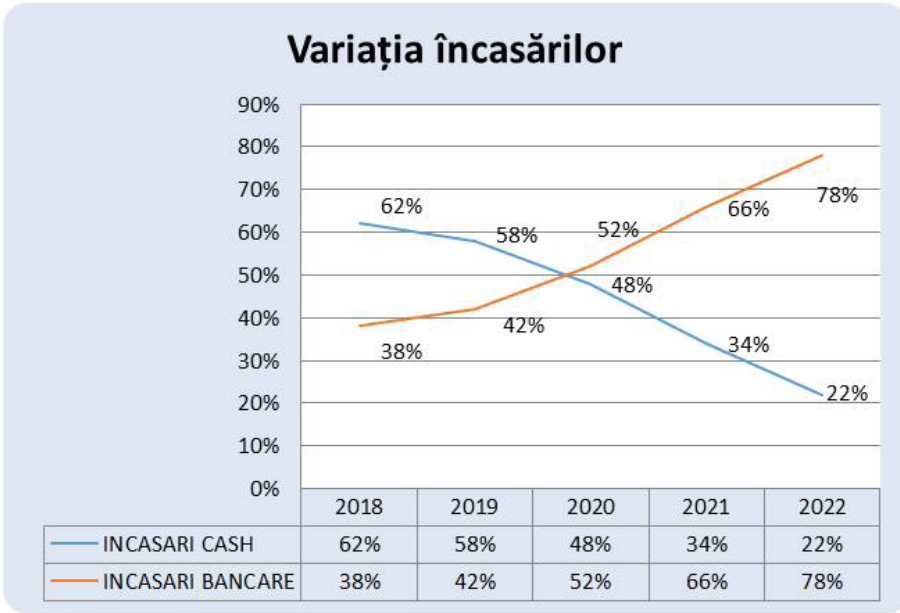
Cu toate acestea s-au facut pasi marunti în ceea ce privește digitalizarea sistemului de colectare bugetară locală. În anul 2019 a fost implementată o platformă digitală de declarare a proprietăților și de colectare online a impozitelor. Această platformă nu este conectată la un sistem national de colectare a creantelor bugetare prietenos și cunoscut de români dar cu toate acestea a condus aâat la o creștere a gradului de colectare cât și a încasarilor online.

Ca urmare a introducerii platformei informatice E-TAX în anul 2019 încasările prin sistemul bancar au crescut inițial cu 4% iar în 2020 prin utilizarea acestui sistem încasările prin sistemul bancar au crescut cu încă 10%. Acest trend ascendant s-a mentinut și în 2021 iar în 2022 ponderea încasarilor online a crescut la 78%. Acest procent ar putea fi mult îmbunătățit dacă cei ce dețin proprietați imobiliare în zona ar fi informați de existența acestei platforme și de beneficiile acesteia.

Totodată, având în vedere faptul că numărul persoanelor care dețin bunuri imobile pe raza orașului Năvodari și care nu sunt locuitori permanenți ai orașului, majoritatea locuințelor fiind locuințe de vacanță, a crescut foarte mult, ca urmare a dezvoltării imobiliare din Mamaia Nord (parte a orașului Năvodari) în ultimii cinci ani nu se poate face o analiza corecta în ceea ce priveste gradul de colectare. Acesta poate fi influnetă de faptul ca impozitele și taxele aferente imobilelor din Mamaia Nord sunt net superioare imobilelor din orașul Năvodari și este firesc și normal ca nivelul taxelor și impozitelor colectate sa fie considerabil mai mare asa cum se și întamplă în realitate.

O analiza a influentei aparitiei sistemului informatic e-tax în ceea ce priveste modul de colectare a veniturilor este redat în graficul de mai jos:

Figura 3.Variația procentuală a încasărilor în perioada 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022
INCASARI CASH	62%	58%	48%	34%	22%
INCASARI BANCARE	38%	42%	52%	66%	78%

Dupa cum se poate observa, un pas mic în ceea ce privește informatizarea sistemelor de colectare a taxelor și impozitelor locale are rezultate bune iar digitalizarea în totalitate a sitemului de impozite și taxe ale acestui mic oraș ar creste considerabil gradul de încasare atât prin stabirea cât mai exactă a masei impozabile cât și a cresterii volumului platilor.

O interconectare a bazei de date proprii cu bazele de date ale celorlalte instuții, care sunt asemenea bazei de date a orașului Năvodari, incomplete, ar conduce la o actualizare și la o acuratețe a informațiilor privind stabilirea masei impozabile dar și la eficientizarea procedurilor de executare silită în cazul contribuabililor rău platnici.

Până în prezent orașul Năvodari, ca și majoritatea orașelor din România, are protocoale de colaborare în acest sens (nu de interconectare) cu Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară și cu Direcția Regim Permise de Conducere și Înmatriculare a Vehiculelor. Exista numeroase cazuri în care în baza de date a orașului Năvodari exista imobile înregistrate ca fiind proprietatea unor cetățeni iar în baza Agentiei Nationale de Cadastru și Publicitate Imobiliara să figureze alți proprietari. Toate aceste cazuri se datoreaza neactualizării bazelor de date (ca urmare a nedeclarării noilor proprietari sau a înlocuirii sistemelor informatice la diverse instituții iar preluarea bazelor de date vechi sa se faca eronat, eroare umana, etc) iar prin interconectarea acestora aceste deficiențe și neconcordanțe ar iesi la iveală și ar fi corectate punctual.

Ca și concluzie, autoritățile guvernamentale și locale din România, dar și din celelalte tari europene, trebuie să se adapteze realității tehnologice, să dobândească experiență, îmbunătățind mijloacele financiare, materiale și de personal la sarcinile actuale, obținând o administrație publică: evolutivă, deschisă, flexibilă, responsabilă, transparentă, orientată spre finalitate, obiectivă, integrată cu bazele de date ale celorlalte instituții publice.

BIBLIOGRAFIE

1. https://www.adr.gov.ro/wp-content/uploads/2022/08/Raportul-Digitalizarii-Q2-2022.pdf, pag. 18
2. https://www.contributors.ro/digitalizarea-in-institutiile-publice-vom-reusi-cu-pnrr-ce-am-ratat-in-u. 3.https://cursdeguvernare.ro/analiza-taxele-pe-proprietate-din-romania-fata-de-media-ue-solutii-pentru-reducerea-dependentei-administratiei-locale-de-centru.htmlltimii-cincisprezece-ani-interviu/
3. https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/digital-economy-and-society-index-desi-2022, Profil de țară DESI (EN) , Digital Economy and Society Index (DESI) 2022, Comisia Europeana -pag.3
4. https://ec.europa.eu/taxation_customs/tedb/taxDetails.html?id=135/1672527600
5. https://grundsteuer.de/bescheide/grundsteuerwertbescheid/rohertrag-nettokaltmiete
6. https://digital-strategy.ec.europa.eu/ro/news/analysing-desi-2022-deployment-rural-very-high-capacity-networks-must-accelerate
7. https://neotax.eu/ro/blog/ro/impozite-in-germania-tot-ce-trebuie-sa-stiti-despre-ele
8. https://ziarulromanesc.de/viata-in-germania/impozitul-proprietate-germania-reforma-2022-grundsteuer/